

DE VNIONE
INSVLÆ BRI-
TANNICÆ
Tractatus. 1. -

Per DAVIDEM HUMIVM
Theagrium.

LONDINI
Excudebat *Georgius Elde.*
Anno 1605.

Illustrissimo , Potentissimo Regi,
IACOBO BRITANNIARVM,

Franciae, & Hiberniae, Regi, fidei vere christianae

*propugnatori, propagatori; omnimodam
felicitem.*

Vm te unum in terris Regem, a DEO solatium bonis datum, Rex regū orbis vere optime, ut solum recta religione, et iuditione imbutū, omni observantia protegendum, honore colendum, obsequio demerendum, omni modo, omnibus Reip. christianae civibus, semper existimaverim: tum praecipue pulcherrimis illis tuis & nunquam satis laudatis conatibus, unendarum harum gentium, & omnes, quos in hac insula nasci contigit Majestatis tuae subditos, animo favere; & qua quisque potest opera, singulos fovere; æquum ac pium duxi; idque omni in sermone propalam, & libere praeme tui. Verum cum non omnibus, eandem esse mentem cernerem, etiam qui tui, patriæque alioqui studiosissimi essent, & boni viri, & boni ciues; dubius errorem interpretarer, an pervicaciam, an solidiorem aliquam perspicaciam, capere rem primo accuratius mecum expendere, mox scripto committere, & scriptum tandem in lucem edere: siue usus futurum sit, gratia mihi operæ, qui nihil prius unquam habui, quam si quid prodesse in commune possem: siue non sit, levi jacturâ *Peritura*, ut ait ille, *chartæ*. Ardet tamen animus (& recto, puto, ac pio desiderio ardet,) siue acta hæc jam res est, gratulari, assensum testari: addereq; si non pondus, certe numerum calculi mei; siue nondum plene perfectio operi superest adhuc aliquid; adesse in hoc stadio defudantibus, adniti, applaudere, & quasi faustis acclamationibus animum addere. Nec illud, putem, nimis anxie cogitandum mihi est, qui sim. aut quid possim: privatu- nempe nulla in Reip. parte; eruditionis exiguus, prudentiæ, insuetus. Omnes omnia DEO debemus; & post illum patriæ; tibi que patriæ principi. Nec DEVS drachnam dedignatur, nec tu, illius imago, potum frigidae: nec patriæ, ullam ullius civis operam aspernatur. Et est commune hoc opus; & rarum ab orbis conditu; & quod æternum gaudendum nobis, aut dolendum erit. quin potest, quivis in opportuna incidere, & quivis importunus, in opportuna fulcitari. Non nescio tamen morositatem huius sæculi, ut approbatio incerta, & paucorum est; (nempe qui simul docti, prudentes, & boni viri sint,) fastidium certum & multorum. nam & improbi & ineruditi omnes, quorum ingens numerus, aliorum scripta, & facta, exprobrationem suæ inscitiae interpretantur, & oderunt: & eruditi pleriq; nisi iidem probi sint, prava æmulatione, ac opinionum diversitate arro- dunt, quicquid non ad ipsorum normam est. Hinc est, quod videas errores

leviusculos passim carpi : egregie facta non laudarij. Sed hæc curant, scilicet, qui a populi aurâ pendent alius repositum esse rectis cogitationibus prænum, tu, rex optime, optime nollis, quo nec carere unquam possunt qui id agunt. Nec dubito quin & mihi hic aliquid tale ferendum sit : dum actum agi, aut perperâ agi ; aut sic, aut sic nichil potuisse, causabuntur, quos supra dixi quibus non male fortassis illud poetæ responderim ; *Ede tua*. Sed nihil respondeo. confugi in umbram & asylum nominis tui : quo an venen- ta penetrare fas ? Si audeat tamen huc quoque intrumpe : e linguæ petulantia, tu videris ? Hoc me solabor, quod sciam nihil huic malo intectum. quin dulcora ferenda qui audent veras vel virtutis, vel eruditionis vias ingredi, quæ non semper vulgatissimæ, nec vulgò gratissimæ. Si quid præstiti quod uti e, sit ; abunde satisfactum mihi rear : & operæ precium me fecisse. Sin mihi us ; juvabit voluisse ; & quâ potui, amorem aut pietatem in te, in patriam D E O semper, & menti meæ testatam, aliquando palam testatum esse. Tu, seu thus hoc, seu molam falsam, numini certe dicatam, mitis aspice ; facilis accipe. Et omnia acerrimo celsitudinis tuæ iudicio, ad quod, me meaque omnia libens composuero, subjecta tanto. *Contundat me* (ait ille cujus tu æmulus, & rex & vates) *inusus, gratum erit, &c.* at profana turba ; at insulsa abesto.

Dei D E V S optimus maximus, qui tanta tibi dedit, hoc quoque ad optatum finem perducere. Et supra quosquos sunt, aut fuerunt regum sublimia, tum gloriâ & splendore ; tum gloriæ & splendoris ornamentis, vere regis virtutibus ; pietate, prudentiâ, iustitiâ, magis, ac magis assurgere, donec impletis, & superatis omnibus, omnium bonorum votis, æternum illud, & non emarcescens nomen ac regnum, relicta fausta posteris memoria adeptus fueris.

Amen.

Tuæ C. obsequentiissimus
subditus.

D. H.

DE VNIONE BRITANNIÆ.

E quoq; non pigebit in Scripturæ munus tur-
ba nomen meum inueniri; gnarum repre-
hensione non cariturum. Sed nec utilitate
carebit: siue recta scripsero, habiturus ho-
minibus quod sequantur, aut quo arguan-
tur; siue minus recta, quod vitent, quo in-
uitentur ad relliora conanda. Nec parvus
hic fructus ex ineptis scriptiõibus, si vi-
dent homines melius, quæ recta sunt: si ad ea acnuntur, ut fere sit;
contrarijs, puto, lucem sibi dantibus invicem, & accipienlibus.
Ego id mihi semper usu-venire sensi, credo & alijs; ut cernerem
recta ex rectis; discernere, & arctius amplecterer, ex ineptis.
Nec nunc recusem vel sic utilis esse: nec fama iacturâ moriar,
nihil quod meum est, amissurus: quin hoc assecuturus, ut voluisse
me sciant; vel me sciam. Nec morabor lectorem multis, nec disti-
neam alienis, nec angam obscuris, aut flexibus, & ambagibus cir-
cumducam. Rem quaram, non verba; non ostentans ingenium,
sed rectum ostendens; nec fuco formam addam formosis; nec de-
formatem celem: nuda omnia; plura, simplicia, recta, directæ
furto. Florum aut nihil, aut quam minimum. Nec displiceat hor-
ridum hoc, & siccum orationis genus, dum breve sit, dum diluci-
dum, dum in rem intentum: quam delineare mihi animus est,
non depingere. Tu quisquis es lector, candidus ades, candidus ju-
dicâ. Eandem te; tibiq; mentem oro, quæ mihi, idem fons, idem
finis esto, qui scribendi fuit, is legendi sit. sorte vix cætera dispa-
raverit.

Agimus autem questionem hanc per celebrem, & cui non cir-
culo agitatam; de gentium harum Britannicarum unione: ut di-

Rei cardo:
An Unio
hæc, utilis.

verse, ut tam aduersæ coeant. Et sunt, qui negent fieri posse, rogati quam ob rem; tergiversantur; si istes, sensu carere te ajunt: quippe quo ipsi nimis abundant. Coacti tamen dicere, nusquam se expediunt: quin huc redit omnis oratio, ut nolle aiant utramvis gentem, suis quamq̃ rationibus nixam. Verum id agitur, ut velint: & velle credibile est; ubi utile scierint. Ergo in hoc vertitur rei cardo; ut videamus an utilis sit hæc unio. Vtilis, inquam; toti conjunctim insula; an & separatim his gentibus: earumque rursus universis, an singulis; publice, an privatim.

At de primò quidem, nemo est, qui ambigat: non ipsi qui fieri posse negant; nedum alius, quicum sermonem conferre me contigit, quin utile fateatur omnes, immo utilissimum: nec quicquam unquam tam ere universe insula fuisse. Aiqui si ita sit, confecta jam res est, nam voles utraque gens, quod tam utile scierit: nisi aut crassâ stupiditate, aut præstactâ nimis pervicaciâ impediatur: quorum illud beluarum; hoc etiam insanorum est: nec quæ tribus sibi ulla gentium æquo animo latura sit. Insurgunt tamen, & se explicant: aiant q̃, utilissimum quidem universe insula hoc esse; si quidem iniri vlla ratio possit, quâ in condiciones æquas conveniant. Sed neque ijs, quæ Scotis æqua videbuntur, consensuros Anglos; neq̃, quæ Anglis, unquam admissuros Scotos: ut frustra de hoc laboretur; & qui laboret, operam lusurum. quin nullam esse rationem, quâ conciliari tam contraria hæc possint; & obviam iri ijs, quæ utriq̃, sunt difficultatibus. Quæ cum dicunt; ne illi sibi contraria dicunt: & esse hoc utilissimum; & iniri tamen non posse ejus conficiendi rationem, ob nescio quas difficultates. Nam aut ille difficultates, tanti non sunt; aut hoc non tam utile. Cedo enim; incommoda hæc quæ jactitant, ejusmodi esse possunt? quælia queso, & cui incommoda? An utriq̃, genti? at tum toti insula incommoda erunt; nec erit, quod admissum est, insula utilis hæc unio. An alteri tantum? at tum, aut illis quæ in universam veniunt commodis, majora, vel minora. Si maiora; idem sequetur; non esse utilem hanc unionem. Sin minora, facessant tandem; & incommoda ne dicunt; quæ commodis compensantur: minora majoribus; privata, publicis; singulorum universis. Habet hoc omnium rerum humanarum natura, ut singule semper aliquid

Vtilitas
quomodo
æstimanda.

aliquid secum incommodi trahant; nec quicquam tam rotunde undiq; utilitatis sit; ut non aliquà vacillet; damnosum. Nec contra, tam damnosum, certe quicquam quod non aliquà utile sit. Sic aqua, sic ignis; in rebus naturalibus, & mergunt, & urunt. Sic nives, pluvie, venti, hominibus, jumentis noxij, & evertunt saepe sata, & verrunt, ac operas semper tardant. Sic in rebus civilibus, amicitia inimicitia; abesse, interesse rebus gerendis, & consilijs: bellum, pax ipsa, ipsa gloria: & quam affectant omnes Resp. magnitudinem ac molem imperij, & obfuit saepe, & evertit, regi impatiens, aut nescia: Sic & alia privatorum hominum. Quae omnia ventilat prudentia, & in judicii bilance appendit, id electura, quod praeponderet, quod maxima adferat, & plurima emolumenta. Ea dicta lege, ut semper cedant universalibus, minus communia; publicis, privata. Privatum appello, quicquid partis est, quae totius respectu semper privatum quippiam est: Sive cuius is aliquis sit, sive familia; sive civitas; aut universa gens, si cum magis universo, Rep. nempe, cuius pars est, conferatur. Nos autem Remp. quarimus, universam, Britannicam: cuius quid Anglia, quid Scotia, nisi pars aliqua? quas non minus totius insulae commodis cedere aequum est, quam civitatem, provinciae; familiam, civitatis commodis: singulos, suae quaeque familiae. Si tamen cedere ista dicenda sunt: ac non potius in illis inclusa differri in speciem, ut cumulatiora redeant. Certe nulla unquam pestis rebus publicis perniciosior incubuit; quam iudiciorum hic error, aut voluntatum imbecillitas: cum laudant, aut eligunt aliquid homines tanquam sibi privatim utile, quod publice noxium sit. Vellem adesset praeceptorum illorum Romanorum aliquis: saltem in eorum exemplar oculos defigeremus, quotquot de hoc sermo nes inimus, in magnam, inquam, illam, & praeclaram indolem, sive ingenium & limpidissimum iudicium, quo & videre publica momenta, & privatis pretulere: saltem curavere curiosius, quo factum, ut in illam quam miratus est orbis magnitudinem, excreverit illa ciuitas. Sed an id singulorum dispendio? immo tanto compendio, ut non magis ipsa urbs rerum Regina, quam ciues singuli, in quibus major aliquis animus eminebat, rerum potentes, aut reges, aut regum moderatores daret, civitatibus, provinciis, impe-

imperijs, qui quocunq; sub nomine, re, verà regnarent, opibus, honoribus, delicijs, ac honestis voluptatibus, & quacunq; hominibus chara esse solent, florentes. De quibus quid dicemus? majoris illos animi, an prudentia fuisse? Et honestum hac ratione, an utile secutos? Sane de tantis viris nihil nisi splendide. Et crediderim, honestatem secutos: & praterea nihil, et quod ipsi professi sunt, haud grauate concesserim. Sed est famula, ut ajunt, virtutis fortuna, est honestatis, utilitas; & ut famula secuta sunt magnos illos animos. Certe dum publica curaverunt, privatis consuluerunt: dum universorum commoda quasiuerunt, sua invenerunt: aut verà virtute, aut callidà sapientià, lidem cum hanc qualem cunq; viam sequi desierunt, suorum curiosi, publicorum securi; & sua & publica in has, quas nunc cernimus miseras, precipitaverunt. Utinam & huic insula sic sapere olim contigisset; aut nunc tandem contingat: ut vel sic res publicas curaremus honesti; vel nostras procuraremus cauti. Nihil enim interfit. Explosa sit illa de honesto disputatio, et Rep. procul, in scholas otiosorum hominum, aut inepturientium, & superstitiose sapientium circulos relegetur. Hoc tantum prudentia sit, Remp. non forte quia Resp. est, sed quia privatorum interest, florentem vell: & eorum hac in re siue honestum, siue callidum consilium ante oculos ponere. Et nostrà fortassis interest, quo animo quid agamus (si quidem habet ullos fructus conscientie secretum) Reip. nihil interest. hoc illi satis, ut id agamus: quamvis ob privatam utilitatem id agamus. Discamus ergo, quod publice utile est, privatis id etiam nostris rationibus annumerare: agnoscereq; id singulorum esse, quod omnium emolumentum est. Nec mihi jam Anglia, non Scotia insurgat; non Anglie, non Scotie pars ulla; ciuitas, puta, aut ciuis, aut provincia: Londinum, Edinum, Eboracum: non ordo aliquis, Plebs, Patres, Equites, Primores, Mercatores & similia: in hoc verti rem suam omnes putanto, si bene insula sit, sic sibi demum recte fore: Sic Anglie, Scotie, Edino, Lindino, Plebeio, Nobili, Privato, & qui aliquo cum imperio est. Iam hoc si agnoscimus, cum VNIONE M hanc publicè utilem esse toti insule cōcesserimus, non dubitabimus, quin & privatim singulis utilis sit. ut mirum mihi videatur inveniri quenquam sani iudicij hominem; qui idem & concedat illud

illud, & hoc neget. Cujus tamen rationem accuratius investiganti occurrit, (ut concedamus errore id fieri) dupliciter nempe errare: quod & in sua nimis intenti incommoda, majora ea, quam re verâ sunt animo concipiant: & quod publica commoda, minora quam sunt concipiant, minus in ea quam par est intenti, vel praëoccupato jam iudicio. Erigamur ergo paululum; & utraque hac penitus introspeciamus. & primum de commodis breviter videamus: tum quæ putantur singulis incommoda, juxta ponamus, & inter se conferamus.

Ac de commodis quidam conantem dicere, obruit me magnitudo; turbat multitudo: ut nec res constet, nec ordo, quid prius, quid posterius, quid dicam, quid omittam, quippe nec verbis comprehenderim omnia: nec singula, oratione æquaverim. Itaque si roges, quæ commoda conferat hac unio; una voce transigam, **ONMIA**. Quicquid habet hac vox, præ oculis habet, quæcumque commodo, innuimus; aut quocumque commodum: jucundum, honoratum, sufficiens, re, voluptate, gloria: & quæ horum seu comites, seu consequentia sunt, seu causæ, seu effecta. Domi Pax, tranquillitas: foris fama, splendor, gloria, potentia; & horum omnium conscia securitas, aut secunda conscientia, humana felicitatis fastigium: quæ ita demum felicitas est, si est secunda, si nullo amittendi metu anxia. Quam, si qua alia, promittunt haud cuiquam facile extrinsecus laceßenda unite hæ gentes: valida, vallate, munita, naturâ industria, hominum numero, fortitudine, qua nullis; arte, ingenio, consilio, quo paucis cesserint; at nec his paucis fortasse, simul atque, crescente cum pace, otio, illuc intenderint: accedente ad indolem disciplinæ; quam hætenus eos magis destituisse crediderim, quam aut solem, ut putatur, aut naturam. Et habent, Gallia, Hispania, Germania, ut fortes viros, ita sibi forte haud impares, & facili accessu, invicem metuentes, ac metum facientes. Sola Britannia hæc gêtes, & ipsa secunda, & alijs formidolosa esse possunt, adituque, difficles, quem fecere metum, non sensura. Sed repimus semper humi; nec ultra insulam, aut hanc, aut illam provinciam, mentem, aut manum extendimus! Et quid putabimus? an inania hæc vaticinia ridemus, quorum jam partem eventus comprobavit, & quæ passim decantantur, expectantur, ora hominum

Commoda
quæ insula
in universum
sumpt. over-
niant.

complent, & volumina, insanorum somnia putabimus? aut male feriatorum nugas? aut magniloquentium hyperbolem? Equidem non is sum, qui plurimum ijs, tribuendum existimem: qui inde spem nostram suspendendam: & niti his fundamentis consilia velim. Quamquam est in rebus divinitas: est prasaga bonorum suorum, aut malorum humana mens: praeiſq; eventa spes, et metus. non illi quidem semper obvia, & perspicua ratione; sed ratione tamen nixi: praesertim cum quasi universales sunt, & omnium animos occuparunt. Sed quin rationem ipsam intuemur, & quid fieri re vera possit, quid factum sit multo minoribus ex inijs. Seu Graciam reputamus, seu ipsam Romam. Civitatem unicam, diu parvam, tum crescentem, adolescentem, ac pene adultam: tamen haud quaquam maioribus adminiculis suffultam. Erigamur tantummodo, & animos rebus pares sumamus, & tantarum cogitationum capaces: qui mihi, si desunt, soli videntur, ad maxima quaeq; perficienda deesse; ad florentissimum hic quoq; constituendum imperium, quod illud (quid ni enim audendum est?) aliquando aquet, qui dubitet, vide an is de se dubitet, nec res ad rerum, sed ad suam mensuram exigat. Ni ita sit, secum velim quisque serio expendat, quae sint illa imperiorum constitutorum praecipua instrumenta. Idq; rationem interroget, aut vulgus ipsum, doctos, indoctos: respondebunt uno ore, hominem esse; absq; quo nihil, & per quod, cetera. Iam audeant dicere, vel plures Romae fuisse, quam in Britannia sunt, vel fortiores ferendis laboribus, adeundis periculis. Immo si quid, momenti habet celi, solive ingenium; quanto Italiam suam ameniorem jactitant Romani, tanto molliora illis corpora, & minus Martij spiritus. Vna disciplina praestiterunt; quae non video cur non & nostris possit accedere. Et homines sumus, & ratione utimur; & illorum, & aliorum exempla habemus; nec usq; adeo inepta ingenia: Et possent, quae nunc sunt res, segnicie excutere; & excutiendi se, imposita est necessitas; ne domi otio torpescant, ne seditionibus laborent, neve perducta ad hoc fastigij res ruant in deteriora, ni in meliora progrediantur; ut sunt in fluxu humana omnia, nec eodem in puncto sueta consistere. unde ijs, qui ad gubernacula sunt, recte quis suaserit, ex intimis & vera politeia si quid videre veri possumus, qui fabulam specta-

mus,

mus, non agimus) progrediantur cum diis, quo fortuna eos, ac virtus vocet: nec dubitent, aque tuta fore; forte & tutiora agendo quā desidendo magna imperia.

Sin ad privata adhuc revolvimur, & insula clavis circumscripti, includimur, orbi & excelsidimur: nulla unquam potuit gens, quantum id ferre rerum natura humanarum potest, magis secura sibi vivere, & ad id quoque quā utile sit coalescere in unum has gentes, multis dictum, ac magis perspicuum, quam ut dici opus habeat. Ego, ut quam brevissimè simul, & simplicissimè defungar, unum ajo, PAX erit. quid tu addideris? omnia, illa; vel per illam sibi insula. fruges, pecora, metallum, aurum, argentum, & que ex his, aut per hac sunt, seu domi gignenda, seu extrinsecus inferenda, satis abunde illorum permutatione: que & servat omnia pax, & gignit. Vis scire quam hoc verum sit? tecum incommoda belli reputa. quam illud inutile, molestum, ac perniciosum experti sumus, & insula, & separatis provinciis, civitatibus, civibus, universis, singulis: tam hanc saluiferam, jucundam, utilem agnoscamus, necesse est.

Quæ separatum gentibus.

Et de Angliā nihil dicam, ne exprobrare alienigena videar: aut in nostratum gratiam, rem augere, nisi quod non gravate ipsi, ut audio, jactitant: claudis hac ratione, & obtinere hostibus posticam, quod breviter quidem dictum, quanti tamen valeat, ipsos testes apello. Nec enim hac loquendi formā tam sublata gerendarum in continente rerū impedimenta, quisquam intellexerit; quam occupationes in intima regni, & ipsa viscera, penetrandi, hostibus ereptas. ut sic clausa postica, non solum bene esse, sed plane esse debere videantur. quod si unquam, certe nuperrime vere dici potuit: erectis in eam spem undiq; externis gentibus, & sine dubio aliquā irrupturis, nisi illa se obtinisset, & omnes secum aditus. Sunt tamen in Scotiā, & commoda haud spernenda; Aurum, Argentum, plumbum, gemma, lapides preciosi: piscium, pecorum copia, qua an non Anglorum futura? quid repertienda adhuc fartasse nonnulla? quid virorum fortium tot millia? Sed hac ipsi: nec ego quicquā addiderim.

Anglis.

De nostris, Paulo audacius Scotiā. (cur enim non profiteamur ingennè, que bona, & unde speremus?) Ipsam januam, ac portam occludi, quā per tot sæcula quæcumq; nostrorum exercuerunt, pleno agmine irruerunt. Et nihil de

agrorum vastationibus, incensis urbibus, caesis exercitibus, alijsq;
 cladibus dico. Sint haec communia: & quanquam in nos, agrosq;
 nostros majore mole incubuisse videri possunt; haud prorsus tam
 men impune. & esto illa, utcumq; misera, consolatio, utulisse dū-
 num, si pertulisse. Illud proprium est, quod adhuc minus culti aut
 sumus, aut habemur. eog; nomine nostra haec natio, durius, apud
 exteros audiat. Incidi non ita pridem, in locum sane magni scrip-
 toris, ubi diversorum populorum genios, & ingenia notans tan-
 dens huc prolabitur, **GOTHI, inquit, BELVÆ; SCOTI**
NON MINVS. Non agnosco crimen: & puto injuriam
 nobis fieri, illumq; in rusticum aliquem, eundemq; montanum, ac
 solidum incidisse: quales etiam in ipsa Italia inveneris: & qua
 gens non aliquos gignit? Alpes, Pirenei, Apeninūs, Caucasus, &
 similia: id est Italia, Gallia, Hispania, Asia, &c. hinc culpam
 in gentem derivari, quod minime omnium equum videtur. utcum-
 que est, barbariem & feritatem Scotis Angli obiciunt, adeoque
 qui modestiores sunt, ruditatem tanquam perpetuum epithe-
 tum. Non quero quo animo, nec quo iudicio: nec commemoro qui
 habent alij populi sua quig; epitheta, quibus haud valde glori-
 entur. nos nostra intueamur, & ex quacumq; etiam inimicissimā vo-
 ce utilitatem captemus. Nec ullis succenseamus: sed nos corriga-
 mus: causasq; expendamus, quae huic seu vicio, seu convicio, veri-
 tatem, aut verisimilitudinem dederint. Eas, ut omnia versemus,
 quas tandem inveniemus? an ingenium nobis deesse? an huic
 calo? aut solo? aut esse quicquam tam ferum, quod non possit mi-
 tescere, et si tractes, cultum sumere? At dedit haec terra satis
 clara exempla satis rara omnium virtutum; etiam leniorum ista-
 rum: prudentia, eruditionis omne genus, omni in aeo, & prisca, &
 recentia: quorum nullam gentem pigeat, nullam atatem. Et con-
 tineo tamen me, nec effero; nec efferre se orationem sino; quidcum-
 q; habere sibi videatur, in quo exultare possi. non despecto in gen-
 tis meae laudem; non nostrates praefero; non cuiquam gentium de-
 trecto; vellet nec se alij nimis efferrent; nec nimis alijs detractarent.
 omnesq; cum omnibus, recli, & humanitatis memores, mode-
 stia potius certaremus. Nec quero multi an pauci fuerint; quan-
 quam nec diffiderim huic orationi; sed forte alijs tractatur, &
 huius loci non est. Mihi satis sint, vel quocumq; ut arguant non
 deesse

deesse naturam. Nec illos, qui ex nostris excelluerunt, ingenio
 crediderim ceteros adeo praestitisse: quamvis ingenio multis, ta-
 men alijs fortasse solâ educatione. Nec dubitem fuisse quosdam
 aut parvi, aut nullius nominis, quibus si eadē fors, ac educatio ac-
 cessisset, aut equare illorum quemvis, aut superare potuissent.
 Mentiar, aut periculū facito; & in quasquēq; artes, centenos illius
 gentis, aut videnos vocato; nisi aequos alijs inveniris, illorum &
 genios & ingenia. De moribus, ausim dicere; non esse ullas gentiū
 aut in armis modestiores, aut in victorijs moderatiores. in pace, pe-
 regrinā in terrā, nisi plane injuriā laceſsas, quiſturi: in suā, ceſu-
 ri, & omni honore peregrinos ultro proſecuturi: adeo prompti &
 alacres, ut nec ipsa humanitatis mater Gallia certaverit. Sciunt
 qui attenderunt; & agnoscent, qui volent verum dicere. Vnde
 succurrit interdum mirari, quid sit, quod feritatem tamen vo-
 stratibus obijciant; cum in pace non alia sit; in bello sibi quaeque
 natio certatim eam arroget, & fortitudinem vocet. Illud forte,
 quod injuriarum ubiq; impatientiores, & ob iniurias impoten-
 tiores videantur, periculorum securi. quod an feritatis sit; an
 conscia virtutis, & illud potius feritatis, laceſſere, praeipue pere-
 grinos tuo in solo, videant qui volent recta rebus nomina impo-
 nere. Ego unde digressus sum, redeo; putoq; non esse Scotis pessi-
 ma ingenia: quin, si accedat cultus, etiam bona. Hic autem
 si deſit, cui tandem debemus? an inopia? fortassis. Sed ipsam ne-
 rum inopiam, cuiam? Certe quicquid hic omnes, singuli, uni-
 versi, nonnulli, de ruditate, feritate, barbarie, immanitate; eti-
 am de hac paupertate, aut inopia, merito, aut immerito audimus;
 diffidio huic, & inimicitijs, quibus nos Anglos, Angli nos exor-
 cuerunt, recte puto acceptum feremus. Dum per se vere Martij
 spiritus continuo bellorum tenore, fero illi vbicunque terrarum
 numini semper vacant. Et vel gerunt bellum, vel ex-
 pellant, ac vix depositam resumunt; armaq; induunt, & cum
 armis ferociam, quam exuere nunquam vacet, quippe nec mi-
 li curent, nec boni queant, trahentibus illis proxima in pre-
 dam, aut societatem. Hinc late vasti etiam post bellum agri,
 nec magnā culturā, & nullo pecore, dum non habere
 malunt, quam amittere, & se ex aliorum, quam alios ex sui

direptionibus alere; præcipue limitaneis & montosis in locis: turbantibus illic maxime, perniciosissimis quibusq; aut montium fissis, aut Anglia perfugio. Unde & solum, haud adeo fortasse quam Anglia, secundum, tamen nec infecundum, & si colatur, suffecturum; rei pecuaria aptissimum; nec frugum expers; sterile exteris etiam num creditum. Hinc & ingenia aut minus fecunda, aut minus multa; dum inter arma, in rei angustia, nullo honore, aut emolumento, nec exerendis, nec exercendis locus est. Hinc paucæ, si paucæ est, nostra eruditio: etiam paucior videtur; cum fere ingloriam, & nullo premio, exerere eam non curent, qui sectantur: quippe nihil expectantes, præterquam, quæ ex ipsa est, delectationem; quod quæso, quotusquisq; factitaverit ullâ in gente? Pone vel Italici unum hoc premium; quem tandem ingeniosum inveniatis? Vix ipsa literas Pallas amaverit: certe vix is vacaverit. Lacebit ipsa in gratia neglecta eruditio; ut minus mirum si hic non plurima sit; & ideo rudiores videamur. Sed cesset bellum; cedes qualiscunque hæc ruditas, venietq; cum pace, & agris cultura, & ingenijs; et cum cultura, fecunditas, & suus honos: licebitq; per otium doctis esse & mitibus; immo iuvabit; & tandem Martem, magnum illum (esto) sed ferum divum, vere exuere, & in Musarum castra ameniora transire: non transfugas; quippe quos ille prior deseruerit, ac sacramento solverit; non degeneres, nec ubi res vocet recusaturos: sed alieno dehinc in solo militaturos, alieno cum damno: communis insule commoda non iam oppugnant, sed propugnantes pari fortitudine, famâ potiore: & premio; liberaq; interea agrotatione, quæ mederi huic inopie possit. Exultare jam nunc in hanc spem, & gestire ipsi soli cernere est: errare passim armenta, gregesq; nullo custode, aut insidiarum metu, inundare pecora colles, abundare valles frugibus, conspirare undiq; celum solumq;, ut ostendant, per se non stetisse, si quid incolis hæc tunc defuit. At ipsos incolas alto in otio securos, jam vere se fini jam suis, jam pacis bona agnoscere; tandemq; sinceram ac solidam amplecti. simul ad humaniora versos; non agros magis quam se excolere, occare, pastinare, eruere vitiorum malas herbas ipsamq; imprimis ferociam radicibus, ne ulla ullo in ævo repullulet. certare vel secum, vel quavis cum gente, humilitate, modestiâ: etiam doctrina,

doctrinā, & literis. Non raros, ut olim; sed frequentes, sed universos: & vetus illud ineruditionis crimen refellere: ostendereq; non fuisse id unquam gentis vicium, sed temporum: nec cuiquam lenioribus his virtutibus, magis nunc cedere, quam olim fortitudine cesserunt. Hoc ego supra omnia civibus meis gratulor; & iustum affirmatorem postulo; queroq; quanti hoc putes? & an satius sit adhuc inimicitiarum radices, & belli semina alere, an amplecti tandem oblatam (ut par credere est) a Deo, tanta felicitatis occasionem? Quæ singulis hominibus. Atq; hæc de gentis utriusq; in universis commodis, quæ ex VNIONE proveniunt, dicta sunt. Quin & singulorum simul inclusa quis non videt? Sive juxet sibi vivere; sive virtus vocet ad majora capeßenda: nec illic jucundum otium, nec hic aræ deesse & latus campus potest. Aut enim virtuti hic locus, hoc sub rege; aut quo sub principe, ubi terrarum sit, De gentibus publice non video. et hic materies in quâ exultet; et est qui sciat agnoscere; qui uti: seu magna illa, seu lenior sit; seu Martem spiret; seu Musas amet, & molliorem Minervam, tubam ut ajunt, sectatus, an togam: Atque in togâ iterum, aut in otio literas, aut negotiosam prudentiam, moderatricem illam rerum: & in quacunque illa se partes rursus dividerint. Omnia quidē ipse gnarus, & supra quotquot sunt per orbem, regū mensuram, se attollens. Quod si & in ventura sæcula cura extendenda est, uniatur modo hæc insula, aut ego valde fallor, aut eius alumnis, et ipsam, & universum præterea orbem, arcam exercenda virtuti viderimus: nec quenquam patria impediāt, quo minus aliquo in loco sit. Tu quisquis es, tibi ne desit, illa non defuerit. Sin partis maxis per otium uti, et tumultibus procul, delicijs indulgere; percurrere orbem animo, omniaq; circumspice, & expende: tum dic serio, ubi te putes id præstare posse securius? ubi amenius, & majore cum voluptate viderint, mihi crede, nationes ceteræ, & inviderint: frustra que certaverint: quin ut omnia exultant, aliqua vacillaverint, aliqua inferiores, (aut me amor insula valde fallit) se senserint.

Verum hæc tacere satius est; & Nemesin, ut ajunt deprecari: ne hæc hæternus inspece frandi sit. Vitandus certe omni curâ fastus, numini semper inuisus, raro impunis: cui affinis iactitatio; ut vel soror, vel soboles. Itaque lubricus hic locus; & invidia plenus,

ne nimis dixisse, ne non satis videre: Nec ego in ullam orationis partem magis intuitus descendo. nec nunc descenderim, sed oportuit horum ideam aliquam præ oculis poni, ut appendi possent, quæ opponuntur incommoda, & facilius æstimari: Poterant autem plura afferri, sed, ut dixi, invidie res obnoxia: Et hac satis. Ergo esto modus, cum nostro pudori, tum alieno fastidio.

Ad obiectiones, in genere.

Sed jam me vocant contradicentium turba, & ad ipsas fores, nescio quid tumultuantium; seu nolint salices esse, seu nesciant. Miseri! huc ærumnarum nos detrusit natura! ne desint hostes, nobis sumus, in nos ingeniosi, deserti. Non potest orbis felicitatem vobis obstruere; ipsi obstruimus, & ad perniciem prudentiæ abutimur, aut quæ prudentia haberi vult. Nec obstat malorum experientia: nec causa in promptu omnibus testata, detestata, populorum hac distractio: nec uniendorum prisca vœta & resq̃, semper optata, interdum tentata, tantæ emolumentis spe, si quando perfici contigisset. Nunc cum in rem ventum est; cum qualem, nec seminaremus occasio ultro se obtulit, dubitamus, tergiverſamur: & causamur; alij non maxima, plurimi pusilla, nonnulli inania, & quorum omnem posteritatem pudeat. De quibus, & piget dicere, quod tanti non sint: & tamen oportet; quod tanti habeantur. Ergo respondendum, ne vitasse certamen videamur. breviter tamen, ne nimis lectorem teneamus: etiam candide & amice, admissis vel omissis, quæ admitti, vel omitti sine jacturâ possunt: ne contentiose aut inaniter certemus, de verbis non de rebus digladiantes.

Anglorum. De innovatione.

Et primo de ijs, quæ ab Anglis obijciuntur, sive obnitendi id, sive inquirendi studio. illud vix crediderim de tantis viris, tam acribus, perspicacibus, prudentibus, gnaris suarum, alienarum rerum, patriæ amantissimis, scientissimis. hoc forte & laudem; ac prudentia putem: ne faciles assensu, faciles penitentia sint: nihilq̃, tam obviuum putent, in quod inquire non expediat. Quin ultro petierim ut hac nobis liceat eorum bonâ veniâ in judicij arcâ ventilare, ipsis haud iniquis.

Occurrit autem illud in primis, quo negant in Rep. quicquam temere innovandum. plenam periculi omnem innovationem, nec nisi maximas ob causas admittendam: ad vitandum nempe inſigne aliquod damnum, aut inſigne emolumentum adipiscendum. In statu suo,

neq̃

nec esse cuius eos pigeat, nec videre se ullum ex hac unione sibi commodum: postulare ut ostendatur. hac illi totidem, puto, aut nō dissimilibus verbis.

Et propositio quidem utriq; genti cōmunis est; ac gnome politica, & ad omnes Resp. pertinens. Immo ad res omnes, & publicas & privatas. quis enim nunquam rem ullam mutet, nisi commodi spe, aut incommodi fugā? quis pater familias domi suae quicquam? quis in opere artifex? in agricolatione agricola? non lignum, non lapidem, non locum quis mutet; non manum, non pedem, non linguam moveat, nisi hac unā de causa; qua aut omniū quae ubiq; sunt actionū causa est, omnium quae in naturā motionum, quae totidem innovationes sunt, humanarum, animalium, naturalium; aut ego plane rerum causas ignoro. Quin etiam pro commodi ratione mutationem molimur; ob majus majorem, minorem ob minus: nec magnam certe, forte nec parvam mutationem, nisi magni commodi spe, quisquam tentaverit: quippe operam perditurus; etiam oleū, quantū impenderit, ut frustra illi, frustra nos; stultē utrique, & quem haud stultum agnoscimus cōmunem regem, rem tantam molitur, si nullā id commodi spe molitur. Nec credibile est, aut eos qui olim hoc ipsum aggressi sunt, aut eos qui nunc id agunt, tam stupidos fuisse, ut id agant, nullo emolumento illi.

Posset & illud in dubium vocari, an omni innovatio periculosa, & vitanda sit? & an non aliqua prorsus necessaria, nunquam ad summū perductis rebus: saltem vetera revocanda, & res ad suam originē reducenda; quae innovatōis quaedā species est; praecipue si diuturnā jam consuetudine longius ab ea deflexerint. Etiā accretio, motus, ac innovatio quaedā est, quā quaeso, quae res, quae Resp. recusaveris? forte & profuerit interdū; vel ut nulla alia subsit causa, tamen ut fastidium tollatur, tam homini naturale rerum semper earundem, quam e naturā est, hominē esse; & in dies mutabilem, & varietatis appetentem. quē & Resp. imitatur, ut ex hominibus conflata, & cuius moderationem, ad illius ingenium haud male exegerimus. Verum hoc in quibus admitendum sit; & quam usque ad mensuram, qua lege, quo modo, & quibus circumstantiis, nec huius loci est, nec ego pertinax instue-
rim. Expendendum tantum propono, an fieri id possit aliquando non male; praesertim in rerum tanto cardine, tanta innovatione, & motis iam ad innovationes animis, ereclisq; in magne alicuius rei

expectationem, haud prorsus frustrandam. & quam firma sit illa prior propositio, si habeant nova: vel hoc ipso, quod nova sint, aliquid interdum commodi. Ipse ad cetera sēsinius omitto.

De sensu
nullus rei
que gravis
sit.

Verum per Iovem (liceat hoc enim) aut omnem politicam, Nobilissimi, Doctissimi, Prudentissimi viri) an illud serio non sentire vos in Rep. quod grave sit? at nuper ubi non trepidabatur? ad fores, in atrijs, in triclinijs. quæ tam firmi edificij nō nutabat columna? quis ruinā non expavit? & a certā tempestate naufragiū, quod bonorū bonā parte redemisset? Et tanta tam repente malacia? & certā perniciē tam certa spes? tā inconcussa tranquillitas? tam cito refedit turbidus ille status; aut in tantas turbas erupturus? tamne solide? tam bene? quod vix unquam cuiquā Reip. accidit, nullo molimine, ullis consilijs, hoc vos quasi momento consecutus! Audite hoc senatus, plebs, procures, maximi, medijs, minimi, quicunq; animis dubijs fluctuabatis, vobis incertis, an patria timeretis, illius ingemisceretis, an vestris malis; audite, inquam, & agnoscite, nec ulla vos hora immemores arguat. nec enim dubito quin ita sit, nec vos unde sit dubitatis. nō meis verbis vos urgeo, sed vestris: vestra agnoscite; vestrā confessione tenemini. Dicite enim ingenuē, nec ambigite, quid illi debetis qui hoc vobis prestitit? quo enim obsequio demerebitis, aut gratitudinem satis testabimini? Is ergo, si vos roget ut in ejus gratiam viri velitis huic genti, ipsius nutriticæ, matris, quæ eū genuit, eduxit, educavit; cui ille se; cui vos illū talem natū, educatū, servatū debetis, cui per illum vosmet ipsos, & hunc tā optandū statū, an dubitandum putabitis; aut tergiversandum? ponite redire eundem in statū res; haud puto, dubitaveritis. Si venit ultro, si non cunctanter, nec dictis ante condicionibus, an ideo minus ei concesseritis? immo plus, puto; quo magis gratuitū hoc ejus munus. nec incipē hanc gratitudinem commodis vestris annumeraveritis, etiam si nullum præterea commodū esset. Sed libero vos hoc metu: nihil ille hoc nomine postulat: nihil in suam gratiā. Vestrum bonum expendite; vestrū commodum; ut ab hac ipsa unionis hujus specie sit; quippe cum regis ad vos accessu aliquatenus inchoata. Si dubitatis; non dubitat orbis. Sed perfectum id forte jam est; nec est præterea quod expectetis commodi? esto hoc prudentiæ; esto recti, & humanitatis: an etiam verū est? & tam firmū ac solidum illud vestrū, non sentire quod grave sit? quod & nostratum nonnulli de suo usurpare

usurpare non dubitant: additis exceptionibus, de regis sui longin-
 quitate, & quæ hinc sunt in illo aduendo, aliæq; huius generis dif-
 ficultates. Dicite itaq; (utraq; gentem appello ut una operâ de-
 fungar, sic sit perpetuum illud vestrum non sentire an admittimus
 hanc vocem? an inconsiderantior excidis, & confidentior? sonetq;
 durius; ac maius quippiam, quam quo aspirent humane res. Nec
 ullâ Remp. aut regnum credimus eo usq; pervenisse, ut non essent
 multa, quæ prudentiores desiderarent; ac emendata vellent? Sed nō
 dispute arguimus. Detur ita esse; & nihil eos, quanquā perspicaces,
 quanquā prudentes viros videre quod grave aut molestū sit, unde
 quæso hoc est? an a rei naturâ? an ex nostro errore? Et est quidē ille
 rerum status, quem utriq; regno gratuler: nec quicquā magis ve-
 reor, ne non satis agnoscamus, ingrati; tantum abest, ut publicæ
 lætitiæ libatum quicquā cupiam, aut verbis maligne imminuere.
 Sed quā in lubrico versamur humanū genus! quā capimur præ-
 sentium sensu; nec meminimus in longū curas extendere, nec cu-
 ramus. Et forte hic aliquid tale evenit. Immergimur præsentis otii
 dulcedini, eo avidius, quo minus expectavimus, non Angli, nō Scoti
 tantā tranquillitatē, alteri nec salutem sine insigni iacturâ. nunc
 tempestate defuncti fruimur bonis, quæ adsunt, mala quæ adesse
 possunt, nō attendimus, nec admittere in animum per præsentē læti-
 tiam sustinemus. Quin excutimus nos tamen: & in hoc, quod sic se
 effert gaudiū inquirimus oculatus? an perfectius jam sit noster sta-
 tus, an desit aliquid: & hoc quale sit, quod nihil mali sentimus. Et
 sanū certe non continuo dixerimus, quicunq; morbū sentire desit,
 aut intermittente illo, aut ipso distracto: sed cū propriæ cui sublata
 etiam recidiva sunt. An huc ergo pervenit interius hic populus? an
 temere se iactant? nō sentit Anglia, nō Scotia nunc quod piget: an
 cautū etiā nescire quid possint? Sublata sūt pristina illa inimicitie:
 an & eruta radices? an & extirpata? quin agnoscimus quod res est:
 & libere profiteamur? Inchoatū hoc opus, nodū perfectū: iacta optimi
 status egregia fundamenta, nondū ad culmē perductū adificiū: desi-
 derari utriusq; plurima. Nō satis nobis quod ab Anglis pax sit: non
 illis, quod stabilitū regni solium: nō nrisq; quod cōmunis rex, quod
 iura, quanta nūquā amicitia, quod his cetera respōdeant, domi
 nostra, foris extera gentes adeant, affellent, & tantū nō venerentur.

QUIZ VOR
 & SCOTIS
 ULURPATA.

serena undiq; cali facies, & ne nubecula quidam occurſu nubila. Nifi curamus perpetua hac fore; niſi cavemus, ne quā irritum hoc gaudium ſit; aut rei naturā, ut ſunt in fluxu omnia; aut alienā fraude, aut noſtro errore. Aiqui hac præſtare poteſt ſola hac unio, in ſolidum perficienda; cuius inchoata tantūmodo hæc tranquillitas propago quedam; & fructus eſt; utinā non præcox. Hæc dū nutat, nutant omnia; nec quiſquā recte dixerit, nihil mali ſe ſentire, ſi ſentit, quæ prudentia ſentire dat: lubricam hæc omnino, & facilem excuſi felicitatem. Hæc ſerio quiſque apud ſe expendat; ac tum demum interroget, quæ ex hac unione commoda Angliæ proveniant.

Obiectiones circa nomen.

De charitate.

Iam circa nomen, multiplex obiectio, ab antiqui charitate, claritate, popularitate, ut ita dicam, & acceptatione apud exteræ gentes; dignitate ſeu prerogativā: etiam novi nominis Britannie inſolentiā, & duriorē apud vulgus ſono: quæ omnia in unum locum conijcere optimū viſum eſt. Et de charitate quidē cōmuniſ querela eſt: puto & par: nec enim facile diſcreveris vitris charius ſuum nomen, adeo e naturā videtur, nationibus, gentibus, ſingulis, claris, obſcure; nec enim reſert. Tam hi quam illi mordicus retinent: nec mutatum velint, vel clariffimo quovis: id optimū rati, quod ipſi ſortiti ſunt, nomen, cognomen, agnomen: parati tanquā pro aris, & focis depugnare. etiam amoris vinculiū interpretantur, & amicitie quoddam genus, ſtultā cōſuetudine, an vana ſuperſtitione. Nec tamen ſic retinent, quin alluci poſſint, ut cedant emolumentis alicuius ſpe; ut vulgo videmus, & olim, & nunc fieri. Nemo minori Africano vitio vertit unquam, quod ab Emiliorum ſatis clarā familiā; tamē in Scipioniū conceſſerit: aliſq; quam plurimis, magis notis quam ut enumerare opus ſit. Ipſæ gentes, & ſponte mutaverunt, & incuriā. Ipſa illa terrarū olim regina; quoties nomen poſuit Saturnia tellus? Quin quæ nunc Anglia eſt, non ſemper fuit: & Scotis præſcis Scotia nomen ignotum ferunt. Quod ſi quæ unquam mutandi nominis juſta cauſa fuit ulli populo; proſpecto utriq; huic populo hæc nunc eſt. Si tamen mutare hoc nomen eſt, generalius uſurpare.

Claritate.

De claritate certatur: & quæq; natio ſibi arrogat. Angli rerū geſtarum magnitudine; Scoti antiquitate. qui nec illam concedunt, & hanc indubiam aſſerunt; per multa ſecula ſuum nomen, exteris

exteris notum, Romanis celebratum: cum illorum recentius sit. quod si alteris cedendum esset, penes se virilis sanguinis prerogativā, cui satis constet quid debeatur, natura, jure, consuetudine.

De benevolentia exterarum gentium, eadem jactitant. populare ubiq; Scotorum nomen; Gallis acceptum: non Hispanis invisum; non Italis, nisi forte paucis religionis nomine: etiam Anglis extra Insulam gratissimum; ut non Anglus, Anglo coniunctior.

Benevolentia.

Prerogativam illi vendicant, hi non dant: & rationem requirunt aliam quam opulentiam. quin si verum sit, quod asseritur, ab antiquitate pendere regum dignitatē; & regnorū ab antiquitate pendere: seq; eo in certamine priores fore. Sed hoc, ut ne est, an tanti est? Scilicet, ut in edictis hoc vel illud nomen prefari liceat, veteres dissensionum faces, & odiorum semper uberrimam materiam, vetera hac, dicam, an nova nomina, (nam Britannia utroq; antiquius) rescindere dubitabimus? Da mater veniam Scotia, te testor, & intimorum sensuum scrutatorem illum: non tu cuiquam charior; aut dulcius hoc nomen. Sed quid agam? rapit ad se utilitas publica, te puto non invita; rapit communis mater, cui nec te obniti fas est. et puto cladium te jam tetendit, & sic dirumpi communia viscera. Et trahimus adhuc res? ac distrahimus? et de prerogativa scilicet disputantes, inani dicam, an stulto certamine, digladiamur? nisi omittimus hac; nisi in commune consulimus; nec separatarū gentium emulationem meminimus, sed coeuntis insule commoda, ne ego vatem egerim; verioremi meo, quam gratiorem acturus. Illud cuius cernere est, dum Anglus Scotum despicere, dum nominare per contemptum potest: hic se contemptui esse credere; & contemptum regeret: dum hinc rudis, illinc superbus audire: priorem quisq; se ferre, & inseruitutem alterum redigere; rapere, trahere in se unum omnia: dum de dignitate gentis, de virtute gentilium, certare, distis, facili ut diversos licet; non de fore invidia eternam materiam; ex invidia rixae: unde aliquando odium, eo perniciosius erupturum, quo propius spem nunc res; quam omissam nemo sibi posthac sperare permiserit. Itaq; tantum abest, ut indulgendū huic affectui pntem, quo erga patriam ferimur; ut contra, vel hanc ipsam ob causam tollendum censeam, ut communis Britanniae amorem indignamus. Nec

Prerogativa.

**Insolentia
nominis
Britanniz:
Regis loco:**

erit difficile huc populum pertrahere, utcumq; initio durius videatur. Et leve hoc est, & unum respondeo, omnibus assentientibus: durum facit insolentia; emolliet assuetudo. Sed nec

**Ambiguitate
edictorum,
fæderum:**

vereri possum quod obijciatur, minore in precio apud exteras fore regem nostrum unitis his regnis, quam divisus fuerat. nec enim fert id ratio: nec ipse sibi defuerit: nec huic disputationi, Britannorum satis magna ingenia; vel hac ipsa, qua ista nunc obijciunt.

Incongruitatem, ambiguitatem, actorum, edictorum, citationum, conventuum, jurisdictionum, federum, & similium, qua jactantur; sane non video. & cur non quicquid, sub regis Anglia, aut Scotia nomine pactum, factum, edictum sit, idem non possit sub regis Britannia nomine fieri, edici, pacisci; idq; aque perspicue, nulla maiore cum difficultate, aut ambiguitate, nec quisquam regum recusaverit, quin qua cum Anglia rege pactus fuerit; eadem cum Britannia rege, pacta, rata sint; eodem tenore, conditione; aut si opus sit, ex integro pacisci, renovare. verum cum nullum huius ambiguitatis exemplum, aut instantiam, ut vocant, attulerint, nos quoq; in genere respondere necesse est. Cum ad hypothesin veni: cum fuerit; in hypothesi respondebitur; & facile consultorum opera cui-cumq; incommodo medebimur. Caterum huic, ne reg-

**Regni trans-
latione in
Scotorum
sanguinem.**

num in Scotorum sanguinem transferatur, qualicumq; periculo, D E I benignitate satis cautum jam videtur. Sed & ea Scotos, video, non minor cura incedit, ne Scotorum regnum, unionis jure in Anglorum sanguinem transferatur. Et quis facile dixerit cui partis iustior hic metus sit? illud credo, qui maxime nunc dubitare se profitentur utrinq; ius suum tanquam indubium asserturos, si quid tale, quod absit, acciderit. verum pono ita esse, & desicere (quod nunquam satis aversemur) regis qui nunc est, progeniem: quid agemus? an dividenda iterum regna? & in antiqua bellorum incendia reicienda? recludendaq; quam diximus sen postica, seu jamna, tot erumnis, quot olim quassati sumus irrupturis? quã illud me tædet, si fastidimus adhuc invicem: & hoc malumus, quã cui-cumq; ius cedere, cui ius esse cõtigerit: nec curamus, quo loco natus sit, sed quã vir bonus; quam iustus habes. ne ego veteris adhuc odii haud abigua hac vestigia agnosco, & abominor: nec videmur satis adhuc vidisse, qua mala evasimus, si tam leviter pendimus, quasi

vero

vero interfuit, Lōdini, an Edini nascatur, sub quo Britannia floreat; Scoti nomine, an Angli appelletur; (quanquā absoluta VNIONE tollitur hac discrimina.) aut quasi olim interfuerit; in Essexiā, an Suffexiā, Eboraco, an Lincastrīā oriundus foret, qui Angliā regno succederet; in Fisa, an Lothiana, qui Scotie, aut ullum dānum ex eo senserit Angliā, quod qui nunc regnet, in Scotiā natus sit. Sed dicet aliquis, cōmunis illi ex utraq; gente origo est. Agnosco. & bene habet. Nā si hoc satis est, ut certe satis est, quā facile huic, quod tā expavescimus malo medebimur! quā facile erit, sic genus adhuc miscere, & in omnē eventum de successore prospicere, qui Anglo-Scotus sit, aut Scot-anglus, quanquā fortasse actum hoc jam nunc est, nam aut fallor, aut qui proximus hinc, illinc dici haeres potest, ex utraq; gente mixtum genus habet. Sed non disputo: nec unquam, faxit, disputavero.

Et haec fere sunt, quae ex Anglorum parte obijci memini, quae annō omnia etiā Scotis cōmunia sunt: ut nihil proprium ipsi habeant, quo minus in quā arctissimā VNIONE M veniant: si quae est VNIO, aliā arctior. Nisi quod mussitent nōnulli, praeceptum iri a Scotis Angliā commoda, verum hoc quanti sit ipsi viderunt, qui cetera obiecerunt, cum nō dignum putaverunt, cuius mentionē facerent. Et certe aequae magnum periculū est, forte & maius, ne Angli quāvis lacunā, Scotiā cōmoda incolis praeipiant, pari VNIONIS iure, cōmorante inter illos rege. Sed haec nemo nisi virtuti suae diffusus cogitet: nemo, nisi ad invidiam iactet, quos missos faciamus, & ad nostratum obiectiones veniamus.

Eae fere sunt, de regni amittendo decore, solennibus comitijs, regis absentia, & quae inde sunt in illo aduando difficultatibus, in nō aduando incommodis, omnes propriae, omnes (nec enim dissimulandum est) maximi momenti. Nam & regni decus apud omnes plurimum sit: fuitq; semper: & comitijs, consentunāq; solennia, & aulicū splendor, humani societatis quaedam quasi vincula sunt: certe occasiones, dignitatēq; ac lucē addunt; & augustum quoddā decus, etiā alacritatē animis, artibus, artificibus, seu stimulante amulatione seu quaecūq; sub sit causa, quae sentitur melius, quam exprimitur. Et rex ipse, solis instar subditis quāto solamini est: cuius solo aspectu exultant, absentia languent: quod nunc iterum nostrā memoriā sentimus, nam & sensimus, cum in Daniā ante aliquot annos profectus est. Sed tum spe reditus sustinebamur, nunc

Hæc obiectiones Scotis communes.

De Angliæ commodis præcipiendus.

Obiectiones Scotorum: De

1. Regni decore amisso,
2. comitijs,
3. Regis absentia, & inde incommodis.

ea nulla, aut languida est. eoq; magis serio sentire incipimus, nepe,
 fontis, (ut in proverbio est) usum cum exaruit. Regibus, regnisq;
 subiniquiores sumus: & fulgorem obliquis oculis aspicimus; cum
 desit, requirimus: & vere fatemur, quid praestiterit. Et quisq;
 ex suo; ego ex meo sensu. quoties urbes, & hominū catus, ex quo
 nos, serenissime Rex, dereliquisti, obire contigit: obversari animo
 mestum silentium, aut aperta querela vota sua incusantium. &
 quam mallent non potitos, quam sic potitos, ut rege suo carerent.
 etiam regni decus requirentium; aule magnificentiā ac splendo-
 rem suspirantium: aliaq; huiusmodi, olim fortasse non sine invidia
 spectata, nunc desiderata. Etiam agri ipsi, ipsa pecora, artes artifi-
 ces passim, non iam ad hyperbolen, tristiari. certe tristitiam praese-
 ferre, quocunq; aspiceres, sine hanc illa animis inderent, siue ab
 animis acciperent, adeo aperte, efficaciter, ut poetis mihi videar
 hos affectus sic exprimentibus aequior in posterum futurus. Iam
 subditorum quantum intēst, ipse ne per se rex, an per alios, res
 administret? praesens videat, an absens audiat, praemiorum inter-
 pres, penarum moderator. Subire animum illa cogitatio, an vi-
 dendum, an nunquā iterum videndum, subditis sit, aut visurus: non
 catus, vix singulos. & utrinq; qua incommoda? hinc carpi amorē,
 & minui paulatim; illinc difficultates ac molestias itinerum, alio-
 rumq; quae Scotis subeunda sunt, dum aulam adire adiget, aut re-
 gis sui amor (suetum subditis) aut sua negotia, quae deficere nun-
 quam possunt, aut videndi cura seu curiositas; non semper inepta,
 saepe utilis, aut necessaria ijs, qui volent prudentioribus esse: Vbi li-
 cere hoc mihi bonā vestrā veniā postulo, quicunq; diversam hanc
 insula partem incolitis boni, & prudentes viri, an non melior ve-
 stra condicio est, frui rege, aspicere quotidie & aspici; adire, au-
 dire, affari cum libet: cum res postulat, publica, privata? atque
 hoc satis aperte cernere erat, cum iter in Angliam moliretur, ex
 tam diversis animorum utriusq; populi motibus: ubi ex altera
 parte hilaritatem, alacritatem, letitiam, fausta, festa omnia, pu-
 re, mere, videre licuit: ex alterā, mistos letitia gemitus, et alter-
 nas voces, nunc regi gratantium, nunc suam vicem dolentium.
 Quum vero & alteram illam spem, generosissime indolis Henri-
 cum, amoris pignus, ipsorū lucem abduci sensere: iam non dubius
 lamen-

tamentantium voces, & suum casum miserantium. *Quae omnia quam iusta querantur; quis tam excors, ut non sentiat? aut tam iniquus ut non fateatur? Adoo ut consolandi fortassis hoc nomine, non refutandi videantur, quod regis serenissimi prudentia, humanitas, etiam aequitas, (nam certe huc pertinet) & novit optimè, & pensarit. Illud tamen velim ipsi mecum expendant, an non haec* Responsio,
quantacumq; sint; ex regis absentia sint; & si ita, an non res alia sint, ex quo ille in regnū angliae successit, qui ideo ipsi absens futurus Generalis,
est, siue fiat hac VNIO siue non fiat. praecipue de regni illo decore, quod tam sollicitè retinere videntur, an non cum illo necessario transit? nec ullum illo absente esse potest; nisi ludicrā, aut tenni in imagine; ac vix imaginis nomine dignā umbrā; sine capite, sine rege: qui regno esse dat; vitam, formam, omniā. quod sic umbratile retinere; quid profuerit? & an non satius unum habere verū, floridum magnificū; quod & nostrum iure dicere possimus?

Vi ut est, absit ut hac unionem hanc morari debeant: diximus enim supra, esse in omnibus rebus aliquid incommodi, quod maioribus commodis compensetur: quod si & hic evenit, non ideo rem ipsam reiiciamus, sed incommodi medeamur: aut commoda quae una adfert, iuxta ponamus, nempe totius insulae, separatarum gentium, singulorum hominum felicitatem; agrorum, ingeniorū culturam; hincq; eruditionē & humanitatem. quae quæso, an non pensare possunt quicquid hic aliqui incommodi est? Quid, quod tot alia tollit incommoda, bellorum incendia, & quaecumq; bellum sequuntur; agrorum vastitatem, ingeniorum negligentiam, morū ruditatem? quod si omnia percurrere liceret, facile appareret, quā levia sunt, haec quae contra opponuntur. Regis (inquiunt) uti Solis Specialis.
praesentia carebimus. At viribus, at radijs firmemur, tanto efficacioribus, quāto eos e sublimiore loco jaculabitur. Subeunda sunt, Scotis difficultates, dum regem suum adibunt in Angliā habitantem. Sed tamen adibunt in ANGLIA habitantem, quod, cæde, leve videatur, quoniam jam evenit! revolvant retro oculos, & recordentur, quanti hoc olim emisissent: quāvis adhuc ipsi sit. Longum faciendum iter erit. At iter erit, per suam patriam, per cives. Minor futurus est artium usus, immo mox major: cum illa, pacis fere alumnae sint. Et si forte jam aliquandū deferbuerunt, praecipue circa ea loca, ubi versari aula sueta est; tamē & necessitate

D

redibunt

redibunt, & amulatione, refumenq; vigorem, simul ac res iam turbida quodammodo ex novo hoc motu, refederint. Peribit decus regni priscae sue Scotie. At geminatis crescet prisca sua Britannia; nec quisquam queretur obstare virtuti patriam; qua vetus fuit, aut fallor, nostratum querela. Sic si libet omnia percurrere, nihil invenies incommodi, quod non maiore commodo compensetur. Fac periculum vel in privatis; quocunq; in ordine; procerum, mercatorum, artificum. Agricolarum: & verum eloquere, haud certe dubitaveris. Esto in exemplum procerum quorundam locus aut dignitas; qui minor fortassis in Britannia concilio futurus est, quam in Scotia fuerat. Sed an ideo minor existimandus est? & hoc quale est, quod in Britannia concilio futurus est? Sit aeternum execrationi, Caesaris ambitiosa illa, an stulta magis vox; malle se Alpium quadam in villula primum esse, quam Rome secundum. Na ille ambitiosus non fuit, aut cui facile satisfieri potuit, ambitione! At quis, cui sensus satis constant, non malit Roma, immo Londini aut Edini centesimus esse, quam Archterardori nostra primus? inepta haec voces. & ineptientium hominum sunt, magnitudinis, & magni animi, quem affectant, falsa specie deceptorum; dum ejus loco feritas quadam, aut fatuitas nescio qua, se insinuat. tam ridenda, quam illa laudanda; tam fugienda, quam illa sequenda: que quum imbibita semel haesit tenacius; rapit precipitem extra omnes sapientie, omnes recte rationis metas. Quod si quis superest, vere generosius majorum spiritus, virtutis amula conscius: cumne malis, nobilissimi, in unius insule, aut semiinsule cauea, an in orbe terrarum exerere? & ad hoc potius viam assequere, quam illic semper herere? dicite ingenuè, utra generosior, & splendidior cogitatio? utra vobis dignior & vobis magnis animis? Et certe ea majorum virtus fuit, qua posset cuius, in orbe genti contendere: hoc claritati obstitit; quod in angustum coacta & parum orbis angulum. Non ego fabiorum, non Scipionum, non ulli aliam familiam, Duglasios (ut alios taceam) nostros putè virtute excelluisse: nec fami superaturos fuisse, si in eandem latam orbis aream venissent. Nunc ad hanc, via panditur, per gentium hanc VNIONE Mzquidam amplectimur potius, quàm circa minuta harem? Sic de Mercatorum, Agricolarum tributis

Priuatorum
obiectionu
exempla.
De proceru
loco,
Responso.

De tributis,
Responso.

maioribus

majoribus (esto) pendendus. quid miffitemus? an non pendi
 majora possunt, minore tamen dispendio: intactis bello agris, tuto
 mari, & similibus? Quanquam hac privata, in privatorum re-
 gulam qua supra posita est, recte coniecero: ut Cedant priuata
 publicis, uniuersalibus minus uniuersalia. itaq; vix attingeda mi-
 hi nunc existime: certe non insistendū. At illud publicum & ma-
 joris momenti. redigimur (ajunt) uniuersi, specioso unionis nomi-
 ne, in veram seruitutem, & Anglorum ditionem: dum Regi no-
 stro magis affuturi, majoris apud eum momenti futuri. Etiam in
 concilijs, comitijs, ubi censentium numero res transiguntur, nō sen-
 tentiarum pondere, dominatur; sicque eorum nūc omnia circū-
 agenda; Scotiz haud dubie magno malo.

De publicā
 seruitute.

Scilicet hac dictat
 metus, aut in metū pronior suspicio, ex veteribus cōtentionibus re-
 siduala. Ego unitis gentibus tollis has causas, odium, inimicitias, a-
 mulationem; & cum causis hac effecta necessario, credidero: nec
 quenquā aut Anglum aut Scotū, aliter de alterutro insule parte,
 quā de sua patria parte deliberaturum: quin (si quid hinc periculi
 est) sine VNIONE idem esse, eoque majus, quo majus disjuncte fue-
 rint gētes. Nā & Regi, Angli aequae aderunt; & poterit nō minus si
 volet eorum cōsilio uti; & si utatur, aequae parentis. Quin illi quo ma-
 gis diuersi, an non eo magis aduersi; magis amuli, & ad Scotos
 deprimēdos, intentiores, aptiores? ut contra hac omnia, sola VNIO,
 maximum & verum remedium sit? nec ullū aliud excogitari
 possit; saltē ab hominibus nunc, cogitari, tū aptum: immo, quod nō in
 hac ipsa mala aequae, aut etiā magis incurrat: ut puto me, re ad quā-
 cūq; hypothese in deductā, aequis auribus facile probaturū? quod &
 de superioribus istis privatis, procerū, seu aliorū querelis, intellectuū
 velim. Sed sunt alterius loci: & hac nunc satis.

Responsio.

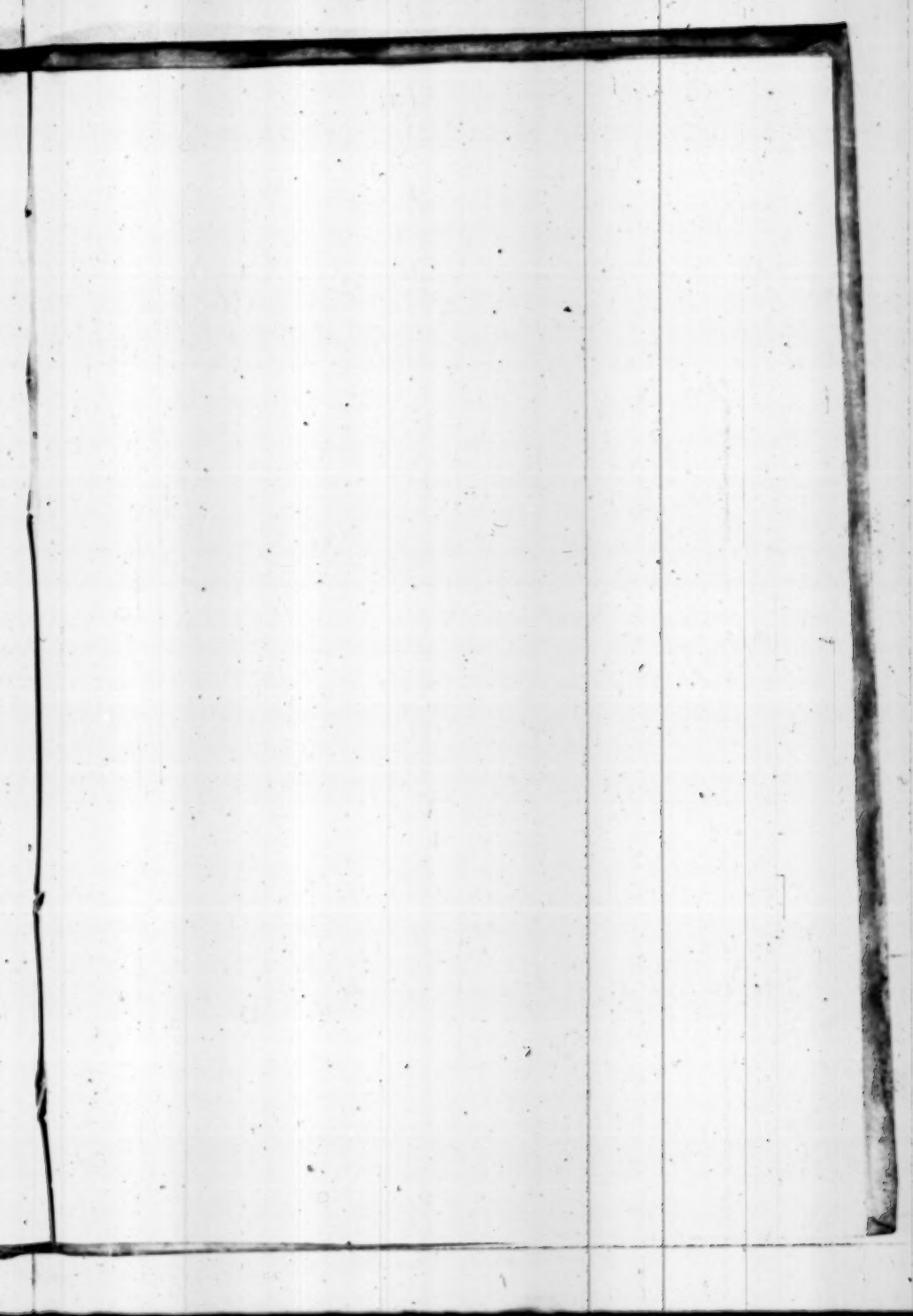
Conclusio.

Quod
 superest cum hac ita sint; cum tam utilem hanc VNIONEM
 sine controversia iam constet; recte concluderim; & omnibus eam
 bonis, omni arte procurandam; omnibus modis, nodis, quā artifi-
 sime amplectendam. Nectendā, supernectenda undiq; vincula, ec-
 ties, centena; Nec quicquam exhausti satis; certe nihil nimis
 putandum, quod excogitare possit humanus animus. In hoc verti
 felicitatis omnium cardinem; ne remittat harum gentium mi-
 nimistas, ne fluctuet, vidi: id sapientissime serenissimus rex, & ca-

vit prudentissimè, cum non iungendas censuis, tanquā diversa, sed
 uniuendas, ut sint eadem: quæ una (aut fallor) perpetua unanimi-
 tatis certa ratio est. Amorem aiunt facile resuscitari; quid odi-
 um putabimus? ita natura comparatum est; saltem quæ nunc na-
 tura, resolui facile res; non facile coalescere. coire vulnera incu-
 riā vix solent, recrudescere solent. quid emule gentes, quibus inui-
 diosus hic consensus, quibus formidolosus? Si relinquitur ulla spes,
 si disiungendorum ulla materia; quem illi non mouerint lapidem?
 & quam prouum in peius humanum genus! quam infirma quæ-
 cunq; amicitie vincula! Sunt & fratrum querelæ; & rara (ut ait
 ille) gratia. & putabimus hic nobis leviter disiungendum, & qua-
 licunq; in speciem umbrā? Per ego communis Britannia amo-
 rem; per Angliæ, per Scotie charitatem: & si quid in his cha-
 rum cuiquam est; utriusq; gentis omnes ordines, universos, singu-
 los, vos precipue, quorūcunq; hac precipua cura est, oro, & obte-
 stor: eruite inimicitiarum penitus radices, euellete fibras, tollite e-
 mulationis omnem materiam, omnem suspicionis, & iam nunc de-
 ponite, & hoc agite, ut æternum deponatur. Ne vos transuersos ra-
 piat; nullus antiquorum nominum, aut gentium respectus: non or-
 dinis alicuius, non ciuitatis, minus ciuis; non captantes inuicē, sed
 in commune consulentes. Nec parua moramini: nec maiores cura-
 te. quo vos res, ac DEVS vocat, ite ingenti gradu, certi, intrepidi:
 & occasione arripite dum frontem prabet, dum nondum, calua
 est. In vestra manu situm est, qualem hinc inde insula huius sta-
 tum esse velitis: gaudeat hoc sæculum unquā fuisse omnis posteri-
 tas, an doleat: amet, an excreetur. Quod unum possum,
 hanc vobis mentem, a DEO, precor, & dignos mente suc-
 cessus. vos quod faxitis, felix, faustumq; sit, regi,
 Reipublicaq; Britannicæ. vobisq; vivis,
 sanctis, solatio, gloria.

Amen.

Exhortatio

C 13951
61583

REPRODUCED FROM THE COPY IN THE
HENRY E. HUNTINGTON LIBRARY

FOR REFERENCE ONLY. NOT FOR REPRODUCTION

For May 1931
61583